

den. De zetel der stoornis is de plek waar de perceptie in de apperceptie overgaat, waar de waarnemingen op weg zijn zich met onze persoonlijkheid te verbinden, waar wat de zin aanvoert tot bewustzijn komt. Hapert er iets aan die plek, dan kan de verbinding met de persoonlijkheid niet tot stand en de gewaarwording niet tot bewustzijn komen; deze zet zich als naast de persoonlijkheid neer en blijft daar voortbestaan. Bij hysterie wordt wel waargenomen maar niet bewust; er is gevoelloosheid toch wordt er gevoeld; er is amnesie toch wordt er herinnerd, enz. Dit gevoelen, herinneren enz. dringt niet tot onze persoonlijkheid door, blijft zelfstandig en onafhankelijk naast haar bestaan, blijft dus onbewust. Het onderscheid tusschen het zuiver pathologisch symptoom bij hysterie en het teratologisch verschijnsel bij de Emmausgangers is, dat het eerste chronisch voorkomt en het bij de laatsten acuut en passagère was en tevens partieel d. w. z. enkel tot den persoon des Heeren beperkt. Hierin bestaat het wonderlijke. Overigens stellen wij beide processen aan elkander gelijk.

Wij mogen het natuurlijke in het wonder niet voorbijzien. Bij het eerste wonder van den Heer, de verandering van water in wijn, heeft er chemisme plaats gehad, dat de grootste scheikundige wel niet kan nadoen, doch koolstofatomen moeten bij de zuurstof- en waterstofatomen gekomen zijn en zich met deze scheikundig verbonden hebben in eene verhouding dat wijn ontstond. Als iemand, die van zijne geboorte af lam geweest is, door een wonder plotseling geneest, moeten de elementen der beweegzenuwen en der spieren histologisch veranderd worden, van atrophisch physiologisch normaal worden. Hier geschiedt in een oogwenk, waartoe — in gunstige gevallen — de natuur — indien zij dit zou kunnen — jaren noodig zou hebben. Het bewustzijn was bij de Emmausgangers partieel naar beneden verschoven, de verbinding tusschen de perceptie- en de apperceptie-laag tijdelijk verbroken, zoodat zij konden zien en toch hun ouden Meester niet herkennen. Zal onze waarneming goed zijn, dan is het noodig dat de verbinding tusschen de perceptie- en apperceptie-laag in orde is.

Dat ons apperceptie-orgaan normaal moet fungeeren, zullen wij zekerheid hebben van de dingen en verschijnselen buiten ons — en ook van de verschijnselen binnen in ons — heb ik U niet te herinneren. Het apperceptie-orgaan is het meest centrale waarnemings-orgaan — de zetel van ons eigenlijk bewustzijn — van onze persoonlijkheid, eigenlijk ons psychisch laboratorium. Hier wordt niet alleen waargenomen maar ook herkend; hier hebben de associatiën plaats, d.w.z. wanneer een waarnemingsbeeld geproduceerd of eene voorstelling